

Holmen Skogs synpunkter på Remiss av SOU 2025:21 Miljömålsberedningens förslag om en strategi för åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF) Diarienummer KN2025/00609

Holmen Skog lämnar följande synpunkter på Remiss av SOU 2025:21 Miljömålsberedningens förslag om en strategi för åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF).

Sammanfattning

LULUCF

Holmen anser att nuvarande utformning av LULUCF är kontraproduktiv i att motverka klimatförändringen då den nytta skogsprodukter medför, genom att undantränga användning av fossilbaserade produkter och energi, inte alls beaktas. Det bör tas fram ett mål, som löpande följs, vilket uppmärksammar denna nytta. Sverige bör också verka för att denna undanträngningseffekt ingår vid beräkningar inom EU:s klimatarbete.

Holmen ser positivt kring förslagen som bidrar till ökad skoglig tillväxt, då det har en stor positiv klimateffekt samtidigt som de gynnar samhällsekonomi och sysselsättning i hela landet.

Holmen avslår förslaget om kolinlagringsavtal. Förslaget kan leda till en betydande negativ påverkan på råvaruutbudet särskilt för sågverksindustrin. Detta motverkar användning av trävaror som förnybart byggmaterial. Utredningen har även visat att det är en ineffektiv åtgärd då det är stor risk för läckage, d.v.s. att skog avverkas på annan plats i stället.

Skydd av skog

Holmen anser att beredningen varit alltför strikt i tolkningen av vilka områden som kan räknas in i skyddad areal givet kommissionens vägledning. Detta har medfört att ett flertal områdestyper med betydande arealer har hamnat utanför vad som beredningen valt att räkna som skyddad natur och sammanställningen ger därmed inte en fullständig bild av skyddad skog i Sverige

Holmen Skog bifaller förslaget att urskogar och gammal skog enligt definition i förnybarhetsdirektivet skyddas senast 2030 och att urskog och gammal skog definieras i fält. Det är dock ett stort problem att det i beredningen används olika översättningar av begreppet old growth forest (OGF). Det är av största vikt att Sverige tillämpar en likalydande definition av old growth forest i alla sammanhang.

Nedan följer mer detaljerade synpunkter indelade per kapitel.

Kapitel 6 Förslag om information och rådgivning

Holmen Skog tillstyrker förslaget att Skogsstyrelsen med flera myndigheter får i uppdrag att genomföra riktade informations- och rådgivningsinsatser till fastighetsägare/brukare omfattande de åtgärdsförslag som slutgiltigt beslutas. SLU bör uppdras att kontinuerligt följa upp utfall av dessa informations- och rådgivningsinsatser.

Kapitel 7 Förslag om indikatorer för etappmål för Sveriges nettoupptag i markanvändningssektorn

Holmen Skog anser att miljömålet Begränsad miljöpåverkan bör, utöver lagt förslag, kompletteras med mål och uppföljning av den substitutionsnytta som uppnås genom olika material- och energival. Det finns en ISO-standard (ISO 13391) för hur substitutionsnytta kan beräknas.

Kapitel 8 Förslag om hållbart brukande av skogsmark för kolinlagring och biologisk mångfald

Holmen Skog tillstyrker att Skogsstyrelsen uppdras att, i en riktad satsning, genomföra och samordna rådgivning till skogsägare och skogliga aktörer med syfte att öka tillväxt, kolupptagning samt biologisk mångfald. Uppdraget bör finansieras enligt lagt förslag. Rådgivning kring förbättrad skogsskötsel, snabbare återbeskogning, minskade viltskador, gödsling samt åtgärder som ökar skogens motståndskraft mot skogsskador är viktiga exempel. I sammanhanget är det angeläget att vid all rådgivning ha tillväxt och kolupptagning aktuell. Vid behov av prioritering bör rådgivning kopplat till ökad tillväxt gå först. Vid rådgivning kring biologisk mångfald är det särskilt angeläget att lyfta fram aktiva åtgärder för att främja biologisk mångfald.

Holmen Skog instämmer med beredningen i bedömningen att såväl användning av skogsråvara för substitution av fossila produkter som kolinlagring är viktiga delar i skogens nytta för att begränsa klimatförändringarna. Det är viktigt att lyfta fram klimatnyttan av att ersätta fossila produkter med andra produkter baserade på förnybar skogsråvara. Detta bör formuleras som ett eget mål och följas (se ovan kap 7). Sverige bör också verka för att substitution ingår i beräkningar inom EU.

Skogsbruk i Sverige bidrar inte till klimatproblemen, utan tvärtom är redan från början en stor nettosänka. Holmen Skog anser därför att det inte ingår i sektorsansvaret att ta ansvar för Sveriges åtaganden enligt LULUCF-förordningen. Holmen Skogs uppfattning är att sektorsansvar omfattar skogliga åtgärder för produktion och miljö, inte vad råvaran används till. Hög och uthållig tillväxt i skogen är en förutsättning för hög kolinbindning och ett högt uttag av förnybar råvara. Detta bör Skogsstyrelsens rådgivning, information och uppföljning därför fokusera på. Råvaran kan sedan användas till att ersätta produkter med högre miljöbelastning.

Holmen Skog bifaller förslaget att Skogsstyrelsen under perioden 2026–2030 betalar ut stöd motsvarande 50 procent av den dokumenterade kostnaden till markägare som i enlighet med

Skogsstyrelsens allmänna råd gödslar skogsmark. Skogsstyrelsen ska årligen utbetala stöd till gödsling som maximalt omfattar 80 000 hektar. Utvärdering av denna satsning bör göras enligt lagt förslag med beaktande av SLU:s utredning (uppdrag från Skogsstyrelsen 2014) avseende gödsling.

Holmen Skog avstyrker förslaget om kolinlagringsavtal. Förslaget kan leda till en betydande negativ påverkan på råvaruutbudet för särskilt sågverksindustrin. Detta motverkar användning av trävaror som förnybart byggmaterial. Utredningen har även visat att det är en ineffektiv åtgärd då det är stor risk för läckage, d.v.s. att skog avverkas på annan plats i stället. Fokus bör i stället ligga på minskad användning av fossila produkter. Förslagets påverkan är inte tillräckligt analyserat i förhållande till de stora konsekvenser det kan få för samhällsekonomin.

Holmen Skog bifaller förslaget att beredningen uppmanar Sveaskog: att uppskatta det årliga nettoupptaget av koldioxid på sina marker och att bolaget ska vidta åtgärder för att nettoupptaget 2030 ska vara 10 procent högre än det i genomsnitt var under perioden 2016–2018 eller annan relevant treårsperiod varifrån det finns tillförlitliga data. Holmen Skog menar dock att förslaget bör kompletteras med att kolinbindningen inte bör ökas genom att minska brukande utan i första hand genom tillväxthöjande åtgärder eller minska utsläpp från torvmarker. Även Statens Fastighetsverk och Fortifikationsverket bör kunna få motsvarande uppmaning i den mån det är lämpligt avseende hela eller delar av markinnehavet. Det är lämpligt att SLU får i uppdrag att bistå Sveaskog med flera i arbetet med att uppskatta nettoupptaget på respektive markinnehav.

Kapitel 10 Förslag om upptag och utsläpp av växthusgaser på bebyggd mark

Holmen Skog anser att nybyggnation och underhåll av skogsbilväg eller terrängtransportväg över torvmark bör undantas från kraven om att tillgodose väsentliga samhällsintressen och krav på kompensationsåtgärder för ökade utsläpp av växthusgaser. Detta då påverkan av sådan vägbyggnad över torvmark endast sker i ringa omfattning.

Kapitel 11 Förslag om ökat nettoupptag i träprodukter

Holmen Skog menar att Skogsstyrelsen i sin information och rådgivning ska lyfta fram klimatnyttan av alla skogsbaserade produkter, såväl långlivade som de med kortare livslängd, då båda dessa produktgrupper kan ersätta fossilbaserade produkter.

Kapitel 12 Förslag för att öka nettoupptaget av koldioxid och gynna biologisk mångfald i våtmark och torvmark

Holmen Skog instämmer i att det behövs en översyn av regelverk för vattenverksamhet och markavvattningsföretag kopplat till återvätning. Det måste förenklas avsevärt och förändringen måste ske skyndsamt.

Holmen Skog anser det positivt att våtmarksstöd för klimat och biologisk mångfald förenklas och blir tydligare. Skogsstyrelsen bör vara huvudman vad gäller återvätning kopplat till skogsmark.

Holmen Skog föreslår att staten som markägare via Sveaskog, Statens Fastighetsverk, Fortifikationsverket och även Länsstyrelser, som reservatsförvaltare, tydligt ökar sina insatser avseende återvätning.

Kapitel 13 Förslag om skydd av natur

Holmen Skog menar att beredningen varit alltför strikt i tolkningen av vilka områden som kan räknas in i skyddad areal givet kommissionens vägledning. Där anges att IUCN:s definitioner kan vara ett stöd för urvalet av vad som kan räknas som skyddad natur, medan beredningen har tolkat dessa som krav för urvalet. Detta har medfört att, trots att beredningen inkluderat flertal områdestyper i bedömningen, ett antal områdestyper hamnat utanför vad som räknas som skyddad natur eller i fel kategori (OECM i stället för strikt skydd).

Holmen Skog föreslår att nedan angivna typer räknas som strikt skyddade:

- Figurlagda skogliga impediment ska kunna räknas som strikt skyddade arealer. De är skyddade enligt lag, skogsbruksåtgärder är förbjudna, de ingår som viktiga beståndsdelar i naturvårdsplaneringen både på objekts- och landskapsnivå och är markerade i karta. Saknas förvaltningsmål kan komplettering ske. Naturvärden i dessa områden kan i allmänhet förstärkas genom lämpliga åtgärder.
- Större hänsynsytor (§30 SVL) som avgränsats och markerats på karta vid avverkningsanmälan och skapats i samband med avverkning bör räknas in som strikt skyddade arealer. De har lagskydd mot brukande, är skapade för att värna biologisk mångfald, ingår i naturvårdsplaneringen på objektsnivå och är dokumenterade i anmälan. De utgör sammantaget betydande arealer vars naturvärden kommer att öka över tid och de bidrar till variation och mångfald i det framtida brukade skogslandskapet.
- Frivilliga avsättningar kan räknas in i rapporterade strikt skyddade områden. De är en grundsten i det skogliga naturvårdsarbetet och omfattningen är lika stor som nu formellt skyddade områden. Även dessa är geografiskt definierade, har skötselplan och åtgärder som genomförs är för att bevara och förstärka naturvärden. Betydande andel är dessutom tredjepartscertifierad. Konsekvens av att inte räkna frivilliga avsättningar som strikt skydd kommer bli stora kostnader för staten vid inlösen om de klassas som primary eller old growth.

Holmen Skog föreslår att nedan angivna typer läggs till de föreslagna OECM:

- Skogsmark som brukas med kombinerade mål. Naturvärden är ofta en anledning till att området brukas med kombinerade mål. Dessa områden är beskrivna i skogsbruksplanen, avgränsade geografiskt, har skötselplan och naturvärden beaktas vid åtgärder.
- Strandskydd. Dessa områden är belagda med restriktioner och naturvärden gynnas som positiv bieffekt.

- Ädellövskog brukas med tillståndsplikt. I de fall området har betydande naturvärden lämnas ej tillstånd för avverkning.

Sveriges rapportering av skyddad natur bör likna andra EU-länders. Rapportering och val av skyddsformer varierar kraftigt mellan medlemsstaterna. Det är angeläget att rapporteringen likformas och att Sverige rapporterar på samma sätt som övriga medlemsstater.

Kapitel 14 Förslag om skydd av urskog och gammal skog

Det är ett stort problem att det i beredningen används olika översättningar av begreppet old growth forest (OGF). I både förnybarhetsdirektivet och EU strategi för biologisk mångfald används begreppet OGF, men i Sverige används två olika översättningar av samma begrepp som inte är liktydiga. Holmens uppfattning är att old growth forest ska översättas till gammal skog och definieras enligt de kriterier som tagits fram kopplat till förnybarhetsdirektivet. Det är av största vikt att Sverige tillämpar en likalydande definition av old growth forest i alla sammanhang.

Holmen Skog bifaller förslaget att urskogar och gammal skog enligt definition i förnybarhetsdirektivet skyddas senast 2030 och att urskog och gammal skog definieras i fält.

Holmen Skog bifaller övriga lagda förslag i kapitlet.

Kapitel 15 Förslag om förvaltning av skyddade områden

Holmen Skog tillstyrker förslaget att alla formellt skyddade områden ska senast 2030 förvaltas genom naturvårdande skötsel eller ett aktivt beslut om fri utveckling, så att de inte förlorar de naturvärden de syftar till att bevara. Det är utomordentligt viktigt att skötsel genomförs enligt uppdaterade skötselplaner så att naturvärden inte förloras utan utvecklas.

Kapitel 17 Förslag om minimal förlust av biologisk mångfald

Holmen Skog anser att det bra att möjligheter till ekologisk kompensation lyfts fram.

Holmen Skog avstyrker förslaget att SLU får i uppdrag att ta fram och förvalta ett system för inrapportering och sökning av områden med höga naturvärden. En databas som innehåller information utan kvalitetssäkring av de uppgifter som rapporterats in bedöms ge mycket begränsat värde, men kan däremot skapa stora problem för enskilda markägare. Holmen Skog anser att det är en myndighetsuppgift att, med beprövad metodik och dokumenterad kompetens, identifiera och avgränsa höga naturvärden, samt identifiera urskogar och gammal skog.

Norrköping 250603

Mats Nilsson

Holmen Skog, mats.r.nilsson@holmen.com